

Posudek na práci Bc. Anny Šolarové, *Subjective and Objective Reasons in Ethics*

Jakub Jirsa
vedoucí práce

ÚFAR 2014

Celý název práce Anny Šolarové (dále autorka) zní *Subjective and Objective Reasons in Ethics. Kierkegaardian Perspective: Becoming Ethical as a Subjective Task*. Toto obsáhlé znění objasňuje obsah samotné práce. Je zřejmé, že autorčiným tématem bude rozbor důvodů při lidském jednání či rozhodování. Klíčovým kritériem tohoto rozboru bude objektivita, resp. subjektivita takových důvodů. Zároveň je však otázkou, nakolik lze chápat „stávání se etickým“ (resp. podle Kierkegaarda život v etickém stádiu) jako subjektivní úkol, nebo rozhodnutí založené na objektivních úkolech.

V úvodu (s. 6-17) autorka nejprve po vzoru Alasdaira MacIntyry situuje svoji otázku do kontextu kritiky osvíceneckého pojetí etiky (s. 7, srov. s. 18, kde se motivace MacIntyrovými otázkami znovu objevuje v textu). A následně předloží interpretaci pojmů „objektivní“ a „subjektivní“ v současné etice. Je zřejmé, že mnohé z výše představeného objektivismu v etice není pro Kierkegaarda přijatelné (s. 12), avšak i tak trvá na objektivní pravdě, ke které jsou naše důvody vztaženy (s. 12). Kierkegaardova pozice je naopak představena jako možná alternativa k výše nastíněnému objektivismu i subjektivismu v etice (s. 15). Navzdory propojení Kierkegaardova textu se soudobou metaetikou práce nepůsobí anachronicky a současná schémata jsou naopak vhodně užívána k interpretaci Kierkegaardova postoje.

Ke konci úvodu se objevuje otázka, která je podle mne stěžejní pro celou práci: pokud před etickým stádiem naše identita neobsahuje důvody, na základě kterých by bylo možné se např. rozhodnout pro etický život, je takové rozhodnutí vůbec možné? (s. 15)

Následuje výklad Kierkegaardovy filosofie z *Bud' – anebo* (s. 17-27), ve kterém autorka nejprve předkládá svoji interpretaci estetického a etického postoje (k výkladu etického postoje se vrací ještě v kapitole 2.3.3.4) a následně věnuje prostor detailní analýze samotné volby. Jelikož estét získá ve volbě sám sebe, samotná volba je tak představena jako klíčová část osobnosti (s. 21). Autorka správně uvádí, že volba etického je v podstatě volbou vůbec volit v životě a právě ve volbě, aktu jednotlivce, se podle Kierkegaarda také ukazuje vztah k věčnosti (s. 22).

Ve třetí kapitole (s. 27-35) autorka představuje dvě možné interpretace výše zmíněného problému s volbou. Podle Alasdaira MacIntyry musí jít nutně o volbu iracionální (s. 28). MacIntyrovi oponuje John Davenport za pomoci článku Harryho Frankfurta „Freedom of the Will

and the Concept of a Person“ (s. 29 a násl.). Frankfurt ve svém textu předvádí konceptuální dělení chtění na chtění prvního a druhého řádu, což je „chtění něco chtít“ či naopak „chtění něco nechít“ (s. 29 a násl.). Právě za pomoci chtění druhého řádu (second-order desires) se autorka snaží interpretovat i volbu v Kierkegaardově díle (s. 30-35). Tuto interpretaci považuji za jednu z klíčových pasáží celé práce.

Autorka pokračuje kapitolou o pojetí osobní identity u Kierkegaarda, jehož přístup srovnává s Christine Korsgaardovou (s. 35-40). Zařazení interpretace pojetí identity dle Christine Korsgaardové, která rozvíjí Kantovu praktickou filosofii, působí na první pohled poněkud nekoherentně (s. 35 a násl.). Autorka však dokáže čtenáři vysvětlit, proč si pro konfrontaci s Kierkegaardem vybrala právě knihu *The Sources of Normativity*. Na nedostacích Korsgaardové koncepce se jasně ukazuje důležitost mnoha momentů z Kierkegaardova díla (s. 38 a násl.). Od Korsgaardové si autorka také půjčuje myšlenku, že objektivní důvody mohou být založeny i v nás samých (tj. v subjektu).

Páta kapitola (s. 40-49. chybně číslovaná jako šestá) ukazuje další aspekt celé otázky volby: neudržitelnost estétovy pozice (s. 41 a násl.). Z tohoto nedostatku pak autorka odvozuje několik možných objektivních důvodů pro změnu a tedy pro volbu. Těmito důvody je nezáviděníhodná estétova pozice sama. Objektivní důvody jsou tak založené ve stavu samotné osoby, čímž se Kierkegaard dokáže vyhnout dilematu rozhodování se mezi ryze subjektivním nebo objektivním přístupem.

Práci pokládám celkově za velmi dobře zvládnutou. Autorka představila vlastní interpretaci filosofického problému, kterou zároveň ukotvila v relevantní sekundární literatuře. Navrhuji hodnotit **výborně**.

7.9.2014